

Міжнародний гуманітарний університет

НАУКОВІ ЗАПИСКИ
МІЖНАРОДНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ЗБІРНИК

Видається з 2004 року

Випуск 41

Статті учасників
Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів,
аспірантів та молодих учених

Екзистенційні виклики освіти, науки, безпеки
та здоров'я в сучасних умовах: пошуки молодих вчених

12 грудня 2024 року

Відповідальний редактор випуску – ректор Міжнародного гуманітарного університету,
доктор юрид. наук, професор К.В. Громовенко

Виданичий дім
«Гельветика»
2024

Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету : [збірник]. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2024. – Вип. 41. – 110 с.

Викладено результати досліджень науково-педагогічних працівників у галузях права, медицини та фармації, лінгвістики та перекладу, економіки, менеджменту, філософії, мистецтвознавства, історії, політології, психології, дизайну.

Збірник зібраний та підготовлений до друку відділом аспірантури і науки Міжнародного гуманітарного університету і розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів.

**Друкується відповідно до рішення
Вченої ради Міжнародного гуманітарного університету
(Протокол № 5 від 20 січня 2025 року)**

Редакційна рада:

С.В. Ківалов, академік Національної академії правових наук України, д-р юрид. наук, професор, голова Ради; К.В. Громовенко, д-р. юрид. наук, професор, заступник голови Ради; В.О. Лефтеров, д-р психол. наук, професор, перший проректор Міжнародного гуманітарного університету, О.О. Тарабрін, д-р мед. наук, професор, Ю.Г. Чумакова, д-р мед. наук, професор, Н.М. Шкворченко, д-р філол. наук, професор.

Редакційні колеги за напрямками:

Юридичні науки

Т.С. Ківалова, д-р юрид. наук, професор; О.О. Подобний, д-р юрид. наук, професор; Д.Г. Манько, д-р юрид. наук, доцент; Л.В. Діденко, д-р юрид. наук, професор, Я.О. Тицька, канд. юрид. наук, доцент.

Філологічні науки

Н.В. Бардіна, д-р філол. наук, професор; В.Я. Мізецька, д-р філол. наук, професор; Н.М. Шкворченко, канд. філол. наук, професор; Н. К. Коробкова, канд. філол. наук, доцент

Економіка і менеджмент

Л.М. Потьомкін, д-р екон. наук, професор; М.Д. Балджи, д-р екон. наук, професор; О.В. Дишкантюк, канд. техн. наук, доцент; К.С. Нестерова, канд. екон. наук, доцент,

Філософія та соціально-гуманітарні науки

Л.К. Велітченко, д-р психол. наук, професор, М.Й. Казанжи, д-р психол. наук, професор; В.Б. Бедан, канд. психол. наук; О.С. Іванова, канд. філос. наук, доцент; Т.О. Крижановська, канд. філос. наук,

Мистецтво і дизайн

А.А. Тагарнікова, доктор мистецтвознавства, доцент; Т.М. Каплун, канд. мистецтвознавства, доцент; Т.І. Уварова, канд. мистецтвознавства, доцент; Я.В. Лупій, нар. артист України, професор; О.В. Токарев, засл. діяч мист. України, професор; Н.В. Кравець, декан факультету мистецтва та дизайну.

Медичні науки

Т.П. Терешина, д-р мед. наук, професор; Л.Д. Чулак, д-р мед. наук, професор; О.О. Тарабрін, д-р мед. наук, професор; Н.О. Нікітіна д-р мед.н., професор; В.Н. Кукушкін, канд. мед. наук, доцент;

Інформаційні технології

І.В. Стрелковська, д-р техн. наук, професор, декан факультету кібербезпеки, програмної інженерії та комп'ютерних наук; Т.І. Григор'єва, канд. техн. наук, доцент; І.М. Соловська, канд. техн. наук, доцент; Л.Г. Йона, канд. техн. наук, доцент.

Збірник включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International

**Статті друкуються мовою оригіналу за авторською редакцією
Відповідальність за достовірність матеріалів несуть автори публікацій**

Відповідальний секретар – начальник відділу аспірантури та науково-дослідної роботи
Міжнародного гуманітарного університету
Бедан Вікторія Борисівна

Адреса редакції: вул. Фонтанська дорога, 33, м. Одеса, Україна
e-mail: scientificnotes@mgu.od.ua

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ
КВ № 8958 від 13 липня 2004 року*

Л. П. Яненко

*старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Національний університет харчових технологій
м. Київ, Україна*

Л. В. Юрчук

*старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Національний університет харчових технологій
м. Київ, Україна*

ПРО ЧЕРГОВЕ ПОСИЛЕННЯ БОРОТЬБИ МАТЕРІАЛІЗМУ З ІДЕАЛІЗМОМ

***Анотація.** Сучасний етап світової кризи капіталізму суттєво впливає на морально-психологічний стан практично всього людства, призводить до багатьох перманентних криз у більшості країн, до кривавих воєнних конфліктів, до втрати впевненості у світле майбутнє тощо. В таких умовах знову почалася вікова боротьба матеріалізму з ідеалізмом через відсутність загально визнаної моделі Природи в свідомості більшості людей.*

***Ключові слова:** матеріалізм, ідеалізм, капіталізм, модель природи, ноосфера, STO (Spatio-temporal Object).*

На жаль, коли для людства стало конче потрібно наукове пояснення глобальних суспільних процесів на планеті, відповідні науки все ще мають статус гуманітарних і не здатні до точного математичного (хоча б просто логічного) моделювання, аналізу та прогнозування. Одним з прикрих доказів цього є тематика щорічних Нобелівських премій з так званої економіки, соціології тощо. Відповідні вчені розбіглися по окремим соціальним ніркам і основні зусилля витрачають на оборону своїх інтелектуальних кордонів, навіть не пробуючи терміново починати інтегральні розробки єдиної надійної моделі Природи, а результати фізиків взагалі ніяк не рятують ситуацію. Наявні теореми теорії інформації, створеної для комп'ютерних проблем, не допомагають, а навіть заважають зрозуміти нейробіологам явище Інтелекту мозку людини, що призвело до цілої хвилі містичних вчень, появи мільйонів окультних «фахівців», засилля відвертої брехні у ЗМІ та у більшості напрямів національних культур народів світу. Найбільш небезпечними на сьогодні є можливі тимчасові перемоги ідеалізму у питаннях:

- основного інстинкту всього живого – боротьбі за своє життя (багато суїцидів);
- відсутності взагалі матеріального носія свідомості та розуму;
- казок про перевтілення після смерті у інше, ще краще творіння;
- потреби родинної організації суспільства;
- порушень святості статевих відносин між людьми;
- розуміння оточення людини як витвір її свідомості – симуляційне довкілля;
- безмежна свобода бажань кожного в рамках «дозволеного» Богами тощо.

Відповідно до наших теоретичних досліджень встановлено значне посилення інтересу до відродження ідеалістичних міркувань у все більшій кількості людей, особливо на окупованих територіях. Потужні медійні засоби зомбування населення планети призвели до гальмування інтелектуального розвитку та реального економічного зростання, що важко оцінювати через хибне використання показника ВВП країни, в умовах відсутності взагалі теорії вартості товарів для цього. Також ще маємо стан неперервного стресу та депресії більшості населення, що призводить до початку пандемії деменції, масових онкологічних захворювань, зменшення народжуваності та скорочення тривалості життя тощо. Зусилля працівників ООН в умовах явної протидії певних нелюдів та відсутності чіткого наукового забезпечення не дають потрібних рятівних результатів. У даній статті наводимо наше бачення моделі Природи від інтегральної науки Геобіономіки [1, с. 104], яка в принципі знімає проблему матеріального та ідеального у сучасному суспільстві, а також розглядаємо стан виконання заповіту першого Президента Української академії наук Вернадського Володимира Івановича щодо побудови Ноосфери планети Земля.

Тут знову починає грати провідну роль особистий приклад еліти певної країни. Як відомо, приклади видатних героїв минулого були дієвими, але не достатніми: Прометей викрав у інших богів вогонь і передав його людям, Будда відмовився від життя принца і пішов допомагати простим людям, відомі також тисячі подібних вчинків реальних людей. Проте цього всього виявилось замало через масове і навмисне невігластво багатьох людей, які і сьогодні не прибирають за собою бруд навіть у дивовижно красивому лісі або на річці. Тут треба і владі прокидатися, а не будувати ще тисячі церков для подальшого множення невігластва під виглядом відродження ідеалістичної ідеології. Потрібно терміново змінювати організацію і пріоритети нашої науки в напрямку ноосферних технологій, а не плодити «академіків» для пошуку ще нових джерел прибутку окремих замовників. Тут дещо перефразуємо влучні слова нашої Лесі Українки:

*Той не вчений, хто не бачить тут страшні народні рани,
Щоб собі на власні руки золоті надіть кайдани...*

Наша освіта також має бути кардинально виправлена в бік розкриття основ і глибокого розуміння нової кількісної теорії Природи, де людина буде членом (частиною) Природи, а не її загарбником, який хитро називається природокористувачем (за нашим законодавством це означає бути орендаром у Природи). Слід припинити штучний і шкідливий поділ науки та освіти на природні і гуманітарні дисципліни. Людина і її свідомість є такими ж природними об'єктами і явищами, як і всі інші STO, але значно більш досконалішими і відповідальнішими за майбутнє Всесвіту. Запропоновані наукою Геобіономікою принципово нові STO_ IS-технології – це базові складові ноосферних технологій, що виходять зі значної локальної індивідуальності і незалежності власної активності кожної людини, як об'єкта Природи, але свідомої глобальної колективної діяльності всього людства. Крім того, знання відпрацьованих еволюцією Законів Природи дозволяє моделювати і аналізувати також РЕІ-взаємодію Речовини, Енергії та Інформації потрібних людям об'єктів Природи і всього природнього континуума STO.

Людство, як найбільш організована частина Природи, є таким класом STO, який здатен перетворювати ентропійні об'єкти у негентропійні за умови розумної праці – ноосферної діяльності згідно визначень В. І. Вернадського. Головним завданням науки Геобіономіки – є саме унормування РЕІ-взаємодії всіх STO в межах ефективної просторово-часової визначеності. Наука Геобіономіка стверджує, що кожна сучасна людина повинна відчути себе не «рабом божим», а найбільш досконалою частиною Природи, що кожен з нас, без винятку, несе пряму відповідальність за подальший розвиток Всесвіту, за майбутнє людства, нашої блакитно-зеленої планети і всієї Природи. **Основою життя людини повинен бути не тваринний страх, а впевненість у своїй досконалості та особистій відповідальності за прогресивний розвиток свого довкілля.** До базових основ такої психології людини слід відносити наступні положення (парадигми):

1. Наша Природа вічна і нескінченна, тому даремно шукати початок або кінець світу.
2. Для визначення кожної і будь-якої точки в Природі використовуємо математичні просторово-часові координати, причому для відносного кількісного визначення точки використовуємо просторові координати, а для загальної якісної характеристики – часову координату. Ці координати доцільно зв'язати між собою у чотиривимірну або більше просторово-часову множину (неперервний континуум можливих координат точок), що дозволяє визначити розташування і вік будь-якого за розмірами об'єкта Природи.
3. Будь-який просторово-часовий об'єкт Природи називаємо STO (Spatio-temporal Object), як певне тимчасове природне утворення, що визначено у певних просторово-часових координатах співвідносно до інших об'єктів його довкілля. При цьому кожен STO має також свою власну (внутрішню) просторово-часову систему координат, яка може мати досить відмінну від оточуючих STO метрику та/або топологію (дискретність світу), але завжди топологічно зв'язану із системами координат оточуючих його STO (неперервність світу), інакше такі об'єкти зазнають руйнування і утворюються нові.
4. Природа не терпить пустоти – навіть класичний «фізичний» вакуум є досить цікавим за своєю структурою STO.
5. Будь-який STO обов'язково складається з Речовини, Енергії та Інформації, причому Речовина визначає, що це за об'єкт і його масу, Інформація визначає його організацію і напрями руху, а Енергія визначає природу рушійної сили для цього STO.
6. В Природі для кожного класу STO існує своє РЕІ-співвідношення кількості Речовини, Енергії та Інформації у складі відповідного об'єкта, причому кожна ця складова має одночасно два стани – дискретний і неперервний. Окремі STO можуть мати більш виражений (превалюючий) вигляд або стан певної своєї складової Речовини (Р), Енергії (Е) або Інформації (І), наприклад:

серед Речовинноємних:

- Р-дискретна (елементарні частинки, космічні тіла, планети тощо);
- Р-неперервна (кристали, рідини, «вакуум» тощо);

серед Енергоємних:

- Е-дискретна (потенційна у пружині, у бомбі, у вугіллі, котлеті тощо);
- Е-неперервна (фізичні силові поля, потік рідини, повітря тощо);

серед Інформаційноємних:

- І-дискретна (сигнали, бази даних тощо);
- І-неперервна (інформаційні поля типу магнітного, гравітаційного, морфогенетичного тощо).

7. Інформаційні поля – це ті, що вказують напрями руху (цілі розвитку) для самоврядних та самодостатніх STO, які повинні мати на це Енергію і Речовину.

8. Енергетичні (силові) поля – ті, що забезпечують рух STO, які мають для цього достатньо Речовини та Енергії, але потребують направлення певним І-полем.

9. Інформація – це не стохастичне поняття. Навпаки, при її збереженні у сховищах або використанні зі сховищ слід говорити, що ця Інформація знімає невизначеність. В нормальних природних процесах Інформація впорядковує (організує) серед просторово-часового континуума STO певну ієрархічну множини STO – це її основна функція. Кожний STO має такого внутрішнього організатора всередині і організатора зовні. Зазвичай, на зовні він видає неперервну Інформацію (І-поле) і сам знаходиться під дією І-полів інших STO, а всередині нього більше працює І-дискретна складова (сигнали, команди тощо).

10. До нових формулювань загальних Законів Природи відносимо:

- просторові координати, що відображають кількісні характеристики Речовини, Енергії та Інформації, перш за все геометрію і топологію STO, а часова координата характеризує наявні якісні параметри складових STO та напрям їх змін;

- якщо якість Енергії у складі певного STO погіршується (зростає ентропія), то у інших STO вона покращується (зростає негентропія), а загальна її кількість з урахуванням переходу частини Енергії у довкілля (до оточуючих STO) зберігається;

- швидкість розповсюдження інформаційного поля певного STO у просторі-часі визначається станом компетентності до нього потрібних STO, через які воно переміщується;

- якість Інформації у складі STO постійно покращується аж до моменту її раптової перебудови, пов'язаного з початком нового кільця Онтогенетичного Ланцюга (ОЛ) його розвитку або руйнуванням (загибеллю) самого STO [2, с. 70].

Для припинення вікового поділу світу на матеріальний та ідеальний слід використати результати науки Геобіоломіки щодо розрізнення стану живий-неживий STO з пошуком таємної божої сутності живого. Тут більш конструктивно застосовувати відпрацьовані у фізиці поняття «Ентропії» як відпрацьованих запасів Енергії STO. Саме у живих об'єктів існують засоби зменшення Ентропії та відновлення своєї Енергії, тому їх називають негентропійним. При цьому, ієрархічно (якісно) вищим негентропійним членам Природи потрібно, перш за все, виконання вимог теорії співвідносності [2, т. 2], що дає людям розуміння їх дій і всі можливі наслідки їх PEI-взаємодії з іншими природними STO. Людський досвід свідчить, що зі збільшенням внутрішньої складності STO збільшується складність їх PEI-взаємодії. Це сьогодні знайшло своє відображення у безлічі стохастичних і, навіть, футуристичних моделей як обґрунтування ідеалізму. З позицій науки Геобіоломіки це є наслідком однобічного розгляду проблем, без використання загально природних Законів взаємодії Речовини, Енергії, і Інформації. Типовий на сьогодні розгляд взаємодії окремо кожної складової призводить до просторово-часової невизначеності та стохастичних моделей. Фізики вже навчилися розглядати Речовину та Енергію разом і досягли певних успіхів. Проте треба розглядати всі три складових Природи разом. При цьому саме людям потрібно взяти під науковий контроль перш за все свої дії і свою свідомість.

Межа між негентропійними та ентропійними об'єктами досить умовна, але принципова, образно кажучи, як між двома людьми, що впали з човна у глибоку воду – один вміє плавати, другий ні. Негентропійний Об'єкт (НЕО) має особливі інформативні можливості і використовує PEI-взаємодії з довкіллям для забезпечення свого існування при дії критичних факторів протягом певного часу. Ентропійний об'єкт (ЕО) не має таких Інформаційних (структурних, топологічних, спадкових тощо) та Енергетичних можливостей і при руйнівній дії довкілля втрачає свої класові особливості та ієрархічні переваги – відбувається дисипація, збільшується ентропія. На жаль, поки що еволюційно Закони Природи відпрацьовані на лише певний термін життя НЕО, після чого він також розпадається на частинки типу ЕО, які потім використовуються як складові елементи

нових НЕО. Проте дуже важливо, що еволюційно також відпрацьовані різноманітні механізми саморозмноження НЕО і збереження ще більш досконаліх їх форм, перш за все саме їх Інформаційної складової, через що відбувається прогресивна еволюція Природи. **Головне завдання всіх ноосферних наук – вчасно знайти принципові можливості подолання природної загрози самознищення (смерті) людства!** Ще сто років тому вчені світу створили світову Раду миру, багато років яку очолював геніальний Джон Бернал.

Департаментом міжнародного розвитку (Developing a Global Dimension in the School Curriculum jointly by the Development Education Association (DEA) and Department for International Development (DFID)) були відпрацьовані 8 концепцій глобальної освіти для включення у навчальні програми (2005 р.):

1. Глобальний громадянин – отримання знань, вмінь та розуміння концепцій і потреби інституцій, потрібних для формування активних та відповідальних громадян;
2. Різноманіття – розуміння і повага до різноманітності та зв'язаними з цим явищами у нашому глобальному людстві;
3. Права людини – усвідомлення прав людини у зв'язку з Конвенцією ООН з прав дитини;
4. Взаємозалежність – розуміння, як людина, посада, територія, економіка та екологія всі складно взаємозалежать, і що з цим відбувається при перенесенні у глобальний масштаб;
5. Обґрунтований розвиток – розуміння потреби у збереженні і покращенні якості життя сьогодні без руйнування планети для майбутніх поколінь;
6. Оцінки та їх сприйняття – розвиток критичної оцінки сприйняття глобальних проблем та розуміння ефекту цього на відповідне відношення інших людей та їх оцінок;
7. Соціальна справедливість – розуміння важливості соціальної справедливості як елементу і обґрунтованого розвитку, і поліпшення добробуту всіх людей;
8. Вирішення конфліктів – вивчення і розуміння природи конфліктів, їх впливу на розвиток та що потрібно для їх розв'язання і відновлення (підтримки) гармонії.

Сьогодні ці концепції покладені у міжнародний рух «Думай глобально», на прапорах якого написано:

- думай критично і креативно (творчо);
- само-інформуйся і активно усвідомлюй зміни, що насуваються;
- вивчай та розумій глобальні проблеми і співвідношення діючих сил;
- будь оптимістом і дій задля покращення світу (www.think-global.org.uk).

Виховання ноосферного світосприйняття без часто кривавого протистояння матеріалізму й ідеалізму – це формування свідомого розуміння і ставлення до світу, починаючи зі свого довкілля, кожної людини, як найрозвиненішого і найвідповідальнішого об'єкта Всесвіту. Засоби ноосферної освіти мають знайти шляхи до кожного шкільного вчителя, викладача ВНЗ, а потім і до всіх учнів, щоб прищепити на все життя потребу такого глобального самоусвідомлення свого ноосферного призначення всім людям планети. Тут також важливо нагадати всім положення чудових міжнародних угод минулих років: United Nations Universal Declaration of Human Rights (1948), United Nations Convention on the Rights of the Child (1959), UN International Covenant on Economic, Social, and Cultural Rights (1976).

ЛІТЕРАТУРА

1. Ліщитович Л.І. Основи Геобіономіки (до статуту члена Природи), т. 1. К.: Фітосоціоцентр, 2012. 184 с.
2. Ліщитович Л.І. Ноосфера: монографія. Київ: Видавництво Ліра – К., 2019. 308 с.

L. Yanenko, L. Yurchuk. On the next strengthening of the struggle between materialism and idealism. – Article.

Summary. *The current stage of the world crisis of capitalism significantly affects the moral and psychological state of almost all mankind, leads to many permanent crises in most countries, to bloody military conflicts, to loss of confidence in a bright future, etc. In such conditions, the age-old struggle between materialism and idealism began again due to the lack of a universally recognized model of Nature in the minds of most people.*

Key words: *materialism, idealism, capitalism, model of nature, noosphere, STO (Spatio-temporal Object).*